
KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI LEKTORÁTUS

1014 Budapest, Uri u. 54 -56. Postacím: 1250 Budapest 1. Pf. 17.
lektoratus@lektoratus.hu Fax: +36 1 3561764 Tel.: +36 1 3567444/ 130

Előadó: /Mészárosné
Ügyiratszám: Sz/32/2011.

Az 1991. évi XX. törvény 109. § (1. 2.) bekezdése alapján készült

S Z A K V É L E M É N Y

Jászberény Város Önkormányzata 207/2010. (VI. 30.) önkormányzati határozata alapján országos, nyílt, anonim pályázatot írt ki *Országzászló emlékmű* tervezésére és elkészítésére.

Az Önkormányzat az emlékmű megvalósításával emlékeztetni kívánja az utókort a trianoni békeszerződésre, annak következményeire, hangsúlyozni a szétszakítatásból következő szükségszerű összefogást, mindezt méltó módon a célhoz és a környezethez igazodóan megfogalmazva.

A mű tervezett helye: Jászberény, Szentháromság tér – Lehel vezér tér találkozási pontja (hrs.: 6379).

A terület a városközpont szerves része, műemléki környezet. Az emlékmű helyszíne funkcionálisan a Szentháromság téri parkhoz tartozik, észak-keleti oldalról a 32-es főút határolja.

Az emlékmű helyét illetően meghatározó szempont volt, hogy az eredeti, 1935. június 2-án felavatott emlékmű a kijelölt helyen állt, továbbá a Szentháromság téri park átépítését tervezik.

A pályázóknak bírálható léptékű maketteket, elhelyezési vázlatot, műleírást, megvalósítási ütemtervet, részletes költségbecslést kellett bemutatniuk, figyelembe kellett venniük, hogy a mű megvalósításának maximális keretösszege bruttó 10 millió Ft.

A beérkezett 39 pályamű szakmai értékelését a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus bizottsága végezte a beadási sorszámok szerinti azonosítással, az alábbi tárgyalási sorrendben.

A sorszámok nevesítése, az anonimitás feloldása a bírálat befejezését követően sem történt meg, ezt a későbbiekben az Önkormányzat bizottsága végzi el.

A pályamunkák értékelése

A bíráló bizottság a pályázati kiírásban megadott bruttó 10 millió költségkeret túllépése miatt *négy pályamunkát – 10-es, 21-es, 22-es, 32-es – a bírálatból kizárt.*

11. számú pályaterv

A pályázó „az 1920-as, 30-as évekre visszarájzolt formákkal” kívánja jelezni a pályázatban elvárt eszmeiséget. Koronára utaló, stilizált formájú szerkezet közepéből emelkedik ki a kő, öntött- és húzottvas országzászló. A kompozíció mögött, azt mintegy elemeire bontva, négy önálló zászlórúd jelenik meg.

A terv központi eleme a vertikális, ipari formák képzetét keltő zászlótartó. A pályázó a környezet adottságait figyelembe nem véve, félre értve, attól idegen, beilleszthetetlen elemet tervezett. Az elemek sokszorozása külön egységenként (a négy zászlótartó) a monotonitást hangsúlyozza. *A pályaterv megvalósításra nem javasolt.*

7. számú pályaterv

A terv négy részből álló mobil térplasztika. A négy mozgóelem kézzel, síneken tologatható, egymástól elmozdítható, összetolható, jelképezve az ország-egység szétszakítását és az összetartozást is. 3 méter átmérőjű, 12 szögű, mészkőlapokkal burkolt talpazat közepén 1 m átmérőjű kör alakú üveglap (alatta lámpával) szimbolizálja Magyarországot. A mozgatható elemek anyaga fémlemez, áttört, kivágott magyar népi motívumokkal, növényi ornamentikával díszítve.

A szimbólumok halmozásának koherencia nélküli, túldimenzionálása a terv. Attraktivitásra törekszik, de sem anyagválasztása, sem mérete, arányai nem illeszkednek a környezethez. Sikertelenül próbál XXI. századi lenni, az egységes aurájú térből kiválik. *A pályaterv megvalósításra nem javasolt.*

39. számú pályaterv

A terv fő eleme enyhén színezett beton és rozsdamentes anyagú kapuépítmény, melynek két oldalán a felületet rozsdamentes acélból készült betűpanelek képezik. Az egyik oldal felületére az elcsatolt, a másikkra a megmaradt városok, falvak nevei kerülnek, oldalanként 2000 betűből.

A terv pozitívuma az ezen emlékmű típushoz köthető konvencionális elemektől való tartózkodás, de az eredmény tartalmilag szegényes. A megvalósítás részleteiben figyelemre méltó megoldásokat is magába foglal (gondos, szép forma, visszafogott anyaghasználat). A választott fő elem, a kapu erőltetetten kapcsolható az elvárt tematikához és különösen problematikus méretében, arányaiban a környezethez illeszkedés. A zászlótartó elhelyezésére nem ad javaslatot. *A pályaterv megvalósításra nem javasolt.*

9. számú pályaterv

A térszintet 20 cm mélyen lesüllyesztve, abban üveglappal fedett térelem a trianoni határ kontúrjaival rajzolódik ki. Az üveglap széléről víz csorog a keretező nagy Magyarország alakzatú területre. Az összetartozást, összefogást a mindig mozgásban lévő víz jelképezi. Az országzászló külön elemként jelenik meg. Háromszög alapterületű gránit hasábból három különböző magasságú színes acéloszlop emelkedik ki, köztük kerül elhelyezésre a trikolor.

A térképkontúrokkal jelezett Magyarország ábrázolások a témakörben visszatérő sztereotip kiüresedett gondolati megoldások. A szimbolikus jelentéstartalommal felruházott víz megjelenése sem tesz hozzá gondolatilag annyit, hogy érdemben megváltozna a terv karaktere. A tetszetősség ellenére a medencemegoldás több szempontból sem elfogadható: veszélyes a sétálófelület mélyesztése, a bekerülő s szeméttel az elkoszolódás illúzióromboló, az üvegfelület a használat során elszürkül, vízkövesedik. A nemzeti zászló oszlopok közé illesztése nem értelmezhető. *A pályaterv megvalósításra nem javasolt.*

3. számú pályaterv

Az emlékmű két összeépített elemből áll. A magas süttői mészkő pilléren kovácsoltvas zászlórúd, tetején kettős kereszt. Az alacsonyabb tömegű tardosi mészkőből épített, fekvő hasábon nagy Magyarország alakú nyílás, amely a csonka Magyarország és az elcsatolt részek földrajzi vonalával megegyező részekre bontott. A rekeszek kerete rozsdamentes acéllemez, a kétoldali lezárás teherhordó

üveg. A rekeszekben a különböző országrészekből származó, illetve jászberényi föld. Az architektúrán, a fedlapon, a padozaton feliratok, vésett idézetek.

Hasábokból szerkesztett, oltár vagy stilizált templomképzetű fantáziátlan építmény. Sem plasztikai, sem építészeti élményt nem ad. A kifejező erő hiányát nem pótolja a hagyományt követő ereklyetartó – föld – funkció.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

5. számú pályaterv

Dombkiemelés tetején a leírás szerint 2x1 méteres (rajz szerint 170x100 cm-es) rozsdamentes fémlemez betonba ágyazva, előlapján Európa térképe. Előtte egy alacsony hasábra illesztett nagy Magyarország kontúrú hasonló anyagú fémlemez, benne kivágva a trianoni Magyarország kontúrjai, aranyozott felület. A hasábon 1920 TRIANON felirat. A távolabb álló zászló tartó oszlop tetején magyar címer.

A pontos méretek, az anyaghasználat vonatkozásában is elnagyolt műleírás. A kompozíció széteső, átgondolatlan, plasztikailag értékelhetetlen, nem több mint felület, térképábrákkal.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

14. számú pályaterv

A pályaterv eredetlegendáknak, az Árpád-házi királyaink születését megjelenítő magas tűzű kerámiakompozíció. 3 méter átmérőjű talapzatról kúpszerű hegyorom emelkedik, tetején egymással összeforrott két figura: előlnézetben nőalak, Emese, hátnézetben turulmadár. A kompozíció magassága 3 m, mellette áll a 7,5 méter magas zászlórúd. A nőalakból forrás fakad, amely a talapzatban kialakított medencébe csorog le, kötéynén Reményik Sándor versidézet olvasható.

A terv gondolatilag csak erőltetetten illeszkedik Trianonhoz, a figurák összemosása, egybeépítése gondolatilag és formailag is értelmezési problémákat vet fel. Plasztikailag a formálás suta, köztéri felnagyítása elképzelhetetlen. Számos kérdést, a részleteket illetően a műleírás nem válaszol meg (a zászlórúd anyaga, a víz elnyelése, forgatása stb.).

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

31. számú pályaterv

A földből kiemelkedő hatalmas zászló a terv alap gondolata. Az eltitkolt, letagadott, megtiport országzászló őserővel újra felemelkedik és diadallal fellobog. A díszburkolt térből hullámzóan kiemelkedő stilizált zászló vasbeton szalagja a földközélen még magán hordja a kölemezek burkolatát, a magasba törő részeken már lefoszlik és három fémlemez csikként (antikolt réz, koracél, vörösréz) trikolorként bukkan elő és fordult át a vasbetonlemez alsó oldalára is. A díszburkolatból kihasított negatív felület vízfelületként vagy borostyánnal beültetett sávként jelenik meg jelezve, hogy a lobogó helyén új élet sarjad.

Friss gondolatisággal felvetett koncepció, plasztikailag érdekes, mozgalmas, anyaghasználata szerves. Értékei miatt továbbfejlesztést érdemel. A kígyózó forma bizonyos nézetekből (elsősorban oldalnézetből) zavaró, játszóplasztika hatását keltő. Más környezetben az illeszkedés zavartalan lehet.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

4. számú pályaterv

A park sarkán, fűvel borított mesterséges kiemeléssel dombba ültetve, kövek közül kiemelkedően jelenik meg a rétegelt üveglapokból konstruált nagy Magyarország kontúrú, mintegy 20 cm vastag üvegplasztika. A domb tövében zászlótartórúd, csúcsán kettős kereszt, azon turulmadár, a törzsén, szemmagasságban gyűrűszerű díszítmény.

Tömegében jelentéktelen tárgyként, plasztikailag értékelhetetlenül, stilizált ábraként jelenik meg az emlékmű. Gondolatilag és esztétikailag is semmitmondó javaslat.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

6. számú pályaterv

Mesterséges dombra emelt fal, felsőrészén középen ívelt, két oldalt oszloppal lezárva. Fölül, középen bronzból a mai magyar címer, alatta fekete gránit történelmi Magyarország kontúrú lap, rajta kivágva a trianoni Magyarország rozsdamentes féméből, vagy világos gránitból. Oldalt 1920 / TRIANON felirat és idézet olvasható. A fal másik oldalán, fölül Jászberény város címere, alatta, mint a másik oldalon, a kivágott Magyarország alakzatok. Variációként a gránitra mindkét oldalon üvegből készült applikációként kerül fel a jelenlegi Magyarország rajzolata.

Plasztikai és építészeti szempontból is gondolatnélküli, térben önállóan értelmezhetetlen, emlékfal. A környezetbe illesztése elképzelhetetlen.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

8. számú pályaterv

A kompozíció alapötlete a Lehel-kürt kiterített palástja, mint földből előbukkanó lelet jelenik meg a föld szintjébe süllyesztve ország-térkép rajzolattal. A történelmi Magyarország 1 cm mélyen, a bécsi döntések eredményeként kialakult Magyarország 2 cm-re, a mai Magyarország 3 cm-re süllyed be. Anyaga fehér műkő. Az alap alsó oldala másfél méter, a felső ív két végpontját összekötő szakasz 3 méter hosszú. Arányuk a megmaradt és elszakított országrészek 1/3 – 2/3 aránya. A térképből Jászberény helyén elhelyezett alumínium zászlórúd emelkedik ki.

A gondosan készített makett ellenére a kürt-alapképlet vizuálisan nem jelenik meg egyértelműen. A mélyítés a használat során, méltatlanul, elkoszolódó szemégyűjtőként funkcionálna. Erőltetett és csak a helyi vonatkozás megjelenítését szolgálja a Lehel-kürt – Trianon párhuzam. A különböző térképformációk a földszintből kiemelkedve, a mai Magyarországot, mint legfőbb réteget érzékeltetve, talán jobban segítenék az értelmezést.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

38. számú pályaterv

Az alap gondolat: versek gyűjtése a Trianon által érintett nemzetek – osztrák, horvát, magyar, román, szerb, szlovák, szlovén, ukrán – 8-8 résztvevője által, akik kiválasztják azt a honfitársuk által írt verset, amelyet az emlékműhöz megfelelőnek tartanak, s melyek műfordítók által lefordítva épülnek be az emlékműbe. Az emlékmű 900x900 cm alapterületen elhelyezett 64 db 60x60x60 cm-es kőtömbből szerveződik. A kőtömbök között 60x60 cm-es betonmagokkal burkolt lapok vezetnek. Az egyes kőtömbökön faragva olvashatók a versek. A koncepciót verseskötet megjelentetés egészíti ki, amely tartalmazza valamennyi vers, valamennyi nyelvre való lefordítását.

A terv értéke, hogy az emlékműállításba, közös gondolkodásba más nemzet alkotóit is bevonja. Az ajánlott megvalósítás azonban nem tekinthető megoldottnak: a helyhez sem illeszkedik és használata is problematikus (a sűrűn elhelyezett kockák közötti szűk közökben való mozgás).

Az olvasásra épít, emlékműként a vizuális értéke redukált, országzászló emlékműként nem értékelhető.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

2. számú pályaterv

A szobor és országzászló elhelyezését nyitott kápolna alaprajzra helyezi a pályázó. A tér alsó része, ahová az országzászló kerül, a talajszinten marad, burkolata 10-10 cm-es bazaltkő; a felső rész kétlépcsőnyi magasságban megemelkedik, burkolata fagyálló mészkőlapok, közepén a magyarság családfája, alatta két méter átmérőjű körben bazaltkő burkolat. A fa anyaga rozsdamentes acél, 64 ággal, az ágak végén gyümölcsöt szimbolizáló fémgömbök. A vezérhajtás apostoli keresztben végződik. A magasság 6,4 m. A zászlótartó rozsdamentes acél, talapzatának burkolatát 64 gránitkocka szegélyezi, rajtuk egy-egy vármegye vésett címere és neve.

A pályázó szándéka a magyarság családfájának téri, plasztikai megfogalmazása. A családfa megnevezés ellenére azonban az arra jellemző rajzolat helyett a forma életfa alakzatot követ és ez értelmezési zavart kelt. Szimpatikus az egyes elemeknek a talajszinten való összekapcsolása, de a plasztikai kompozíció arányaival, megformálásával, szerkezetével nem illeszkedik a térbe.

A műfa, a szép érett fák között kontrasztos, idegen és statikus, plasztikailag sem mutat életerőt. (A rajzi vázlatok között található meggyőzőbb formaalakítás.). A két fő elem (fa, zászló) között a kapcsolat esetleges.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

18. számú pályaterv

A szétszabdalt országot szimbolizáló plasztikát és az országzászlót egy kompozícióba szerkeszti a pályázó. A plasztika négy, szorosan egymás mellé állított csúcsolt mészkőtömb mely a megbontott szerves kapcsolódásra utal. Előtte mag formába ültetett zászlótartó. A burkolat bazaltkocka, közte fehér kockákkal, amelyeken az elcsatolt részek nagyobb városainak a neve olvasható.

Az alkotói szándék – az ország-egység megbontásának kifejezése – falszerű, összeszorított elemekkel, erőltetetten absztrahált, stilizált formában, plasztikailag erőtlenül, bizonytalanul jelenik meg.

A kompozíciónak térszervező ereje nincs, idegen elem a térben, nem kapcsolódik a környezethez.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

20. számú pályaterv

A történelmi Magyarország alapkontúrú kötömb vertikálisan emelkedve csonkul, elmetsződik.

A metszetek a levált részekként értelmezhető. Középen a mai ország kontúrjával keretezve zászlótömb emelkedik ki: „oltalma alá helyezi a leváló, elcsatolt területek tömegeit”. A karcsúsodó forma vonalvezetése női torzóra emlékeztető. Az emlékmű anyaga süttői mészkő, 550x240x150 cm; a talapzat, alap 4x4 m-es kiemelt, burkolt felület.

Plasztikai gondolkodás érződik a tervben: a közhelyes térképábrát plasztikává kívánja formálni.

Az eredmény nem ad egyértelműen élvezhető formát: a kínosan pontosra törekvő, élettelen alsórészhez képest a mai ország kontúrja csak fentről rajzolódik ki. Ez utóbbinak (a mai ország kontúrjának) erőltetésétől a meggyőzően, eleven kiemelkedő középső forma dinamikájára építve el is lehetne tekinteni. A középső elemnél anyagváltás, vagy más színű kő használata, szabadabb, nagyobb vonalú formaalakítás megfontolandó. A terv továbbfejlesztést érdemel.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

30. számú pályaterv

Ötalakos beton és bronz anyagú kompozíció. Különálló, szétváló kötömbökön öt, egymás felé kezüket kinyújtó, összekapaszkodni akaró kisgyermek játszik.

Teátrális, környezetidegen, szobrászati teljesítményként értékelhetetlen elképzelés, amely arányrendjében elhibázott, gondolatiságában zavaros.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

23. számú pályaterv

A történelmi Magyarországot fényesre csiszolt tardosi vörös mészkötömb jelképezi, több helyen befűrészelve, mérete 240x120x120 cm. A befűrészelt részeket avatáskor a kőfaragó lerepeszti és azok a kötömb körüli kavicságyba zuhannak. Az avatás résztvevői az egész széthullásának szemtanúi, a lehullott részek esetlegesen jelölik ki a helyüket, mint ahogy az a történelmi eseménykor is történt.

A pályázó az emlékmű készítését az avató ünnepségen befejezve, dramatizálva emlékeztet a trianoni békeszerződés tragédiájára. Az attrakció a jelenlévőknek kétségtelenül élményszerű, de a részek leszakadásakor esetlegesen megsérülő, megmaradó geometrikus kötömb a későbbiekben már hatásszegény látvány.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

21. számú pályaterv

A keretösszeg túllépése miatt nem bírálható.

19. számú pályaterv

A térburkolatban kétlépcsőnyi magassággal kiemelkedő feldarabolt ország-térkép tardosi mészkötömbökből, a felület a domborzatot érzékeltető faragással, a térkép alatt 1920. JÚNIUS 4. felirat. Befoglaló méret 2x3 m. A térkép felett, egyik sarkon zászlórúd, a másikon kőhasáb, homlokzatán bronz dombormű: a feldarabolt ország térképe, számozással jelölve, nevesítve az egyes országrészeket és ismét a dátum.

Illusztratív, ismeretközlő és -ismételgető elképzelés. Pódiummá alakított terepasztal, plasztikai invenció nélkül, kényszeredett formakereső megoldás. A hasábnak nincs szerves kapcsolata a domborművel.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

10. számú pályaterv

A keretösszeg túllépése miatt nem bírálható.

17. számú pályaterv

A szétszabdalt országot szimbolizáló plasztikát és az országzászlót kiemelő kötömböt egy kompozícióba szerkeszti a pályázó. Öt, szorosan egymás mellé állított, különböző magasságú mészkötömböt bronzékek hasítanak négy irányba. Az országzászló hármás halom formájú mészkötömbből emelkedik ki, hosszanti oldalakon a város és az ország címerével. A két plasztikai tömböt a burkolatban „mészkőhid” kapcsol össze, amelyen Juhász Gyula: Trianon című verse olvasható. A díszburkolat gránit és bazalt kockakő. Az emlékmű keretét köríven ritkán elhelyezett oszlopok jelzik.

Gondosan előadott makett. Tartalmilag túlbeszélő, mesterkélt terv, amely plasztikailag nem koherens a mondandóval: az ékek nem monolit kötömböt feszítenek, hanem összerakott elemek közé illesztődnek

feszítő erő nélkül. A hármashalom zászlótartó méretével, arányaival konkurál a szoborelemmel, beletakar.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

15. számú pályaterv

Az emlékmű központi alakja félkörívre komponált, darabokból összeállított, törött szárnyú, földön fekvő madárforma, élni-, küzdeni akarását a felemelt fej kívánja kifejezni; anyaga kő.

A tölcserformából induló zászlórúd nemesacélból készül, és az emlékmű fókuszában áll, félkörben kőlapokkal övezve.

A gazdag jelentéstartalmú madáralaknak (turul, békegalamb, szentlélek) a kompozícióba helyezése tartalmilag és formailag is kérdéses, problematikus, zavaros. A földön vergődő madár megformálása modernségre törekszik, de kimódolt, a szétszeleteltség taszító látványt nyújt.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

13. számú pályaterv

A terv szobor része mészkőből faragott inga, mely a Föld rádiuszára rajzol mandalát, ez esetben a burkolaton a történelmi és a jelenlegi Magyarország térképe. Az inga a címerpajzs térbeli megformálása – 200 cm magas, 90 cm átmérőjű – amely Jászberénynél metszi a horizontot.

A felfüggesztést az ingába állított 400 cm magas rozsdamentes acélrúd érzékelteti. A zászlók a mészkővel burkolt talpazat két félkör alakú kiállításán állnak.

Erőltetetten próbál össze nem tartozó gondolatokat a témához aktualizálni a pályázó, plasztikailag megoldatlanul. Nincs elhithető ereje, sikertelen a felfüggesztés érzékeltetése, aránytalan a kompozíció.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

16. számú pályaterv

Hármashalom formát mutató, eltoltan egymás mögé állított téглаépitmény. Két szélén nyílással áttörve közepén, a középső rész nyílása homokfűvott, maratott üveggel elzárt. A középső íven bronz jászfürt, hátsó íven üvegtáblán bimbózó virág. A középső elem tetején korona, amelyből az országzászló emelkedik ki.

Az adott térben erőszakosan behatoló környezetidegen, bizáncias tömeg és forma. Az arányai – alépitmény, felépitmény, zászló – elhibázottak, az épitményen megjelenő kiegészítések applikációk.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

1. számú pályaterv

Ötszög alapú, 70 cm magas dombon áll az emlékmű, amelynek talpazatától mészkőlapokkal burkolt sugarak indulnak (ötágúsíp) 1-1 csonka gúla alakú kő felé. A plasztikai rész két részből áll: háromszög alapú, karcsú, sötétszürke gránit gúlából, azon carrarai márványból faragott gömb felszínén feszülő az életet jelképező „korpusz-bárka” formával; valamint trapéz alapú négy darabból összeállított, keskenyedő carrarai márvány gúla. A fehér gúla hosszanti tengelyében 630 cm magas rozsdamentes acél zászlórúd. Az emlékmű nem a kibékíthetetlen gyászról, vesztéséről, hanem a közös hitről, összetartozásról kíván bizonyosságot tenni.

Sokféle ágazó üzenet igényével készült terv, amely az írásban megfogalmazott bonyolult ideákat és jelképeket (gömb, drapéria, bárka-korpusz, csonka gúlák) a plasztikai megformálásban nem tudja meggyőzően közvetíteni. A szimbólumok halmaza látványban nem szerveződik egységgé, vizuálisan nehezen követhető rendszert erőltet a feladatra, kifejező erő nélkül. Anyaghasználatára erőltetett, a domb kiemelés az adott helyen félreértés.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

24. számú pályaterv

12,5 m² területű biztonsági üvegfüdém járófelület, alatta 10 cm mély dobozba szerelt LED világító szerkezet. Az átlátszó, csúszásmentesített fóliával bevont felületen az emberi lábak mozgására erősödő, gyengülő fényjáték érzékelhető. A fényforrások idegpályaként, hálórendszerként rajzolják, töltik ki a Kárpát-medencét, benne a mai Magyarországot kontúrozva. Jászberény földrajzi pontjából emelkedik ki a 15 méter magas zászlórúd.

A terv érdeme, hogy a környezetbe illeszkedő, abból nem magasan kiemelkedő koncepciót mutat. Érdekességre, modernségre törekszik, látványosan próbál nagyon szerény gondolatiságot megjeleníteni. A szándék ellenére azonban a látványosság kevés eredményt ígér, az is leginkább sötétedés után érzékelhető. A karbantarthatóság problematikus.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

12. számú pályaterv

Egymás mellé állított két süttöi mészkő kőhasáb, egyenként 230x150x60 cm; az általuk közrefogott térben, kőbe faragva, a faragott felületeket aranyozva jelenik meg a címeren látható Gizella-kereszt.

A hasábok külső oldalán a koronáról ismert ferde kereszt negatívban kifaragva.

A kompozíció két lépcsősorral kiemelt mészkőborítású talapzaton áll, melynek sarkára helyezi a pályázó az országzászlót.

A terv szakít a sztereotip megfogalmazással, puritán, de talán túl egyszerű is a formahasználata. Távrolról a két hasáb dominószerűségével, plasztikailag szegényesen, motiválatlanul, erőtlén térformaként jelenik meg. A zászlórúd elhelyezése véletlenszerű, nem szerves.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

22. számú pályaterv

A keretösszeg túllépése miatt nem bírálható.

32. számú pályaterv

A keretösszeg túllépése miatt nem bírálható.

36. számú pályaterv

Az emlékmű 180x180x180 cm-es kocka, látszóbeton anyagból, fotóbeton matricával; a kiskockakő burkolatból 18x160x160 cm-es látszóbeton emeli ki. A zászlórúd a kocka mellett háromszög alapú 18 cm magas talapzattól emelkedik ki. A kocka látható oldalain az elcsatolt országrészek egy-egy városának fotója látható. Az oldalfalakon furatok jelennek meg, amelyekbe, rejtett fényforrások helyezhetők.

Az anyaghasználat funkcionális értéke nem ismert, tapasztalati viszonyítás nincs. A műleírás nem tisztázza egyértelműen a furatok indokoltságát, az átláthatóságot. Térformaként nem illeszkedik, a környezetétől idegen, rideg forma. A képek élvezhetősége kérdéses.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

29. számú pályaterv

Négy méter magas, alul 80, felül 50 cm átmérőjű esztergált márványoszlop, 5 részre osztva. Legfelül a márványba beültetett bazalt kődarab, mely követi az oszlop formáját. A darabokat az esztergálás után a pályázó fúróval választja szét, ezzel utalva az erőszakos széttagolásra. A talapzat 80x80x80 cm-es kocka. Az oszlop árnyéka napóráként, a szerződés aláírásának időpontjában, 16,32-kor a zászlóra mutat.

A hatásvadász repesztés, a fúrások ellenére szegényes, véletlenszerűen alakított, nem meggyőző (kéményszerű) forma. Anyaghasználata erőltetett, a környezettel nem teremt kapcsolatot. Esztétikailag is, tartalmilag is kevés.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

28. számú pályaterv

Négy kőobeliszk között, középen négyzet alaprajzú robbantott üveg hasáb. Az oszlopokat „magasított él” (támfal) köti össze a zászlótartóval. A támfalon igény szerinti vers olvasható.

Az üveget este rejtett fényforrás világítja meg.

Szobrászatilag, építészetileg, esztétikailag kimunkálatlan elképzelés, nem érződik a belső bizonyosság, befejezettség, sem tartalmi, sem formai értelemben. A talapzat formája öncélú, szervesetlen.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

27. számú pályaterv

Az egymás felé forduló oldalakon az összetartozást szétválasztó fúrónyomokkal tagolt négy darab, 4 méter magas márvány obeliszk, melyet 7 bronz ácskapocs fog össze. Az ácskapcsokon Trianonnal kapcsolatos évszámok, adatok. Az obeliszk talapzata füvesített domb, a megcsonkított ország. Távolabb szakított sziklába helyezve áll az országzászló.

Formailag szegényes hasábforma, melyet az átláthatóság sem old. A talapzat szervesetlen, formarend nélküli. A környezethez nem illő elképzelés.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

33. számú pályaterv

Mészkölapokkal burkolt 10x250x500 cm-es alaplapon 210x90x120 cm-es talapzat, azon 250 cm magas szobor, szárnyas nőalak emeli magasba a Szent Koronát. A szobor mellett, jobb oldalon földből kiemelkedő krómaccél zászlórúd, rejtett kötél szerkezettel.

Bizonytalan megformálású a figura, a szárnyak lepelle válnak, a korona érzékelhetetlen, a belső arányok kiérleletlenek. A szobor és posztamens kapcsolata megoldatlan, különösen az utóbbi tömege szervesetlen. A zászlórúd elhelyezése értelmezhetetlen.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

25. számú pályaterv

120 cm magas, 250 cm átmérőjű, 12 szögű, talpas csonka dór oszlop; palástján az Európai Unió aranyozott ötágú csillagfüzére; az oszlop tetején, síkján domborműves Kárpát-medence, határok rajzolata nélkül. Középről emelkedik ki az országzászló.

Vizuális érték nélküli, kiérleletlen, gondolatilag zavaros elképzelés.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

26. számú pályaterv

245 cm magas, piskóta alakú, barokkos, profilokkal tagolt mészkö talapzat. Közepén az országzászló, amelynek egyik oldalán a bronz Szent Korona süttői mészkö párnán, másik oldalán szétterjesztett, leeresztett szárnyú bronz turulmadár. A talapzat oldalain a Trianon előtti és utáni Magyarország térképe, illetve a Kárpát-medence rajzolata.

A témához erőltetetten, kompozíciós szempontból esetlegesen elhelyezett tartalmi, plasztikai elemek (korona, turul).

A plasztikai megformálás aránytalansága, elnagyoltsága értékelhetetlenné teszi a tervet.
A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

34. számú pályaterv

Kockaköböl kirakott történelmi Magyarország kontúrú felületen a mai ország bronz lemezből kivágott sziluettje, azon bronz Szent Korona zománcdíszítéssel. Az alapterület 450x350 cm, a magasság 150 cm.

Plasztikailag megoldatlan, köztéri monumentumként kihelyezésre érdemes értékeket nem felmutató elképzelés. Rendkívül sérülékeny. Az országzászló elhelyezésére nem ad javaslatot.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

35. számú pályaterv

Kapuszerű mészke építmény, a nyílásába függesztett lélekharang, a trianoni diktátum dátumával. Az építmény hátsó felületén a szétszakított Magyarország térképe, vésve, a fő nézetén bronzból Szent Koronás címer, két oldalról angyal alakokkal.

A terv egyszerűen, ismert jelképekkel, különösebb invenció nélkül idézi fel az országzászlóhoz kapcsolódó képzeteket. A kapuszerű építmény, ami harangláb is, erőltetetten értelmezhető. A tér meglévő elemeit háttérbe szorítja, a hely adottságait nem veszi figyelembe, az architektúra tömege diszharmonikus arányt teremt a kompozíción belül és a térben is.

A pályaterv megvalósításra nem javasolt.

37. számú pályaterv

Az emlékmű alap gondolata az elcsatolt, elváló, leszakadó országrészek stilizált megjelenítése, a kompozíció közepében a mai Magyarországot jelképező kötömbbel, amelyből azt átszűrve az országzászló emelkedik ki. A széthullott országrészeket összefogja a magyar trikolor színeit mintázó kőberakás. A kompozíció anyaga süttői mészke, a kőberakások zöld színű verde serpentino, vörös tardosi mészke, a kölapok vastagsága 18 cm; a befoglaló méret 110x580x400 cm. A zászlórúd 9 m magas. A kompozíció alatti díszburkolat 770x913 cm felületen mini kockakő. A kötömbök a kiskockakővel burkolt betonlapba fémtartókkal kapcsolódnak.

A szét darabolt országot stilizáltan, plasztikai gondolkodással, építkezéssel megjelenítő, aurát teremtő kompozíció. A konkrét formák helyett az absztrahált jelzésszerű megjelenítés mozgalmasság, jó ritmusú kompozíciót eredményez, külön kiemelve, hogy a környezethez horizontális struktúrájával harmonikusan illeszkedik. Meggondolandó a színezés elhagyása, helyette a színek érzékeltetésének eltérő faktúrával való megoldása. A kölemezek sérülékenysége a dőlésszögek csökkentésével, az alátámasztás növelésével – anélkül, hogy teljesen alátöltenék a lemezeket és a plasztikai mozgalmasság megszűnne – minimalizálható.

A pályaterv megvalósításra javasolt.

*

A Képző- és Iparművészeti Lektorátus – a szakértői vélemény alapján – *a pályázatot eredményesnek ítéli.*

Köszönet illeti a pályázókat részvételükért.

A Lektorátus a pályázat díjait az alábbiak szerint javasolja kiadni:

I. díj bruttó 500.000 Ft, és a mű megvalósításának javaslata: *37-es pályaterv*,

II. díj bruttó 400.000 Ft, *31-es pályaterv*,

III. díj bruttó 300.000 Ft, *20-as pályaterv*.

A megvalósításra ajánlott terv továbbfejlesztett változatának bemutatása javasolt!

A Lektorátus a döntésről értesítést kér, valamint a sorszámok nevesítését!

Szakértők voltak: Pál Mihály, Szabó György, Széri-Varga Géza, Tóth Dávid szobrászművészek, a Lektorátus részéről Prokai Gábor osztályvezető.

A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus a bírálatért a mellékelt számla szerint bírálati díjat számít fel.

Budapest, 2011. május 6.

Prokai Gábor
osztályvezető

Kapják:

- A pályázók
- Jászberény Város Önkormányzata
dr. Szabó Tamás polgármester
- Alvári Csaba főépítész
- Irrattár

a megrendelő által kiküldve, a borítékbontás után

5100 Jászberény, Lehel vezér tér 18.
kkata@jaszbereny.hu